

AKADEMİSYENLERİN MALİ HAKLARI

ULUSAL VE ULUSLARARASI
KARŞILAŞTIRMALAR RAPORU
TESPİTLER VE TALEPLER

EĞİTİM-BİR-SEN
EĞİTİMCİLER BİRLİĞİ SENDİKASI

- ✔ Yükseköğretim; nitelikli insan gücü, rekabet ve ekonomik kalkınma ve gelişmeye katkı sağlaması açısından bir çok alana temas etmektedir. Yükseköğretimin bileşenlerine yönelik bütüncül bir bakışla atılan adımlar, yükseköğretimin temas ettiği tüm alanlarda ilerleme kaydedilebilmesi için önem teşkil etmektedir. Bu noktada, üniversitelerimizin dünya üniversiteleri ile rekabet edebilmesi, bilimsel rekabette geri kalmaması, öğretim elemanlarının mali kaygılardan arındırılıp bilime odaklanmalarının sağlanması, üniversitelerimizin ürettikleriyle ülkemizin ilerlemesine katkı sunması için mali sorunların çözümünün önemli olduğunu düşünüyoruz.

- ✔ Öncelikle, ***Akademisyenlerin Mali Hakları Ulusal ve Uluslararası Karşılaştırmalar: Tespitler ve Talepler*** raporumuzda Türkiye'deki devlet yükseköğretim kurumlarındaki mevcut verileri sonrasında Almanya, Fransa, Birleşik Krallık ve ABD olmak üzere dört ülkenin yükseköğretim elemanlarına dair verilerini inceledik ve Türkiye'deki mevcut durumu hukuki boyutuyla ele aldık. Bu doğrultuda raporumuzun önerilerimizi kamuoyuna sunuyoruz.

- ✔ Öğretim elemanları, “eşit işe eşit ücret” uygulamasında en fazla ihmal edilen kesim olarak, ücretleri değişmeyen nadir meslek gruplarından biri olmuştur. Yükseköğretim Tazminatı ve Akademik Teşvik Ödeneği gibi bazı ilave gelir kalemleri ihdas edilmiş ise de akademisyen ücretlerinin olması gereken seviyede bulunmadığı görülmektedir. Bu durum, üniversite camiasında ve duyarlı kamuoyunda, çalışma hayatındaki adalete olan güveni ciddi ölçüde zedelemektedir. Kültürel ve ilmi çalışmalara, bilim adamlarına önem veren bir anlayışın hâkim olduğu günümüzde, verilen onca vaade rağmen öğretim elemanlarının mali haklara ilişkin sorunlarının çözümüne ilişkin somut bir adım atılması kayda değerdir.

- ✓ Yükseköğretim sistemi, yükseköğretime ve yükseköğretimin bileşenlerine yönelik bakış açısı, yükseköğrenimin beşeri sermayeye katkısı ve ülkenin ekonomik gelişimine ve kalkınmasına doğuracağı olumlu etkiler göz önüne alınarak şekillendirilmelidir. Bu rapor, böyle bir bakış açısıyla, akademisyenlerin mali ve özlük haklar alanında yaşanan sorunları doğru ve yerinde tespiti ile bunlara yönelik makul ve mümkün çözüm önerileri getirmektedir. Bu doğrultuda sorunun, sadece belli bir grup kamu personeline daha fazla mali hak getirilmesi zaviyesinden değil, akademisyenlerin özlük hakları ve çalışma koşullarındaki iyileştirmelerin, bunların maliyetiyle kıyas dahi kabul etmeyecek olumlu geri dönüşler sağlayacak olması perspektifinden görülmesi zorunludur.

Akademisyen maaşlarında iyileştirilme yapılması gerekmektedir.

- ✓ 2013 yılında devlet yükseköğretim kurumlarında toplamda 122 bin 337 öğretim elemanı bulunurken; 2021 yılına gelindiğinde 155 bin 634 ile en yüksek sayıya ulaşıldığı; 2022 yılında ise bir miktar düşüş ile 154 bin 981 olduğu görülmektedir. 2022/23 öğretim yılı itibarıyla 83 bin 532 öğretim üyesi, 30 bin 64 öğretim görevlisi, ve 41 bin 385 araştırma görevlisi bulunmaktadır. Uluslararası göstergeler incelendiğinde Türkiye yükseköğretim sisteminin önemli düzeyde öğretim elemanı ihtiyacının olduğu ortaya çıkmaktadır. Buna ilaveten bazı meslek gruplarının aldıkları maaşlar çeşitli göstergeler oluşturularak analiz edilmiş ve akademik personel maaşlarının asgari ücret karşısında görece diğer unvanlara göre daha fazla eridiği; 2023 yılında maaş/ KBMG oranları incelendiğinde akademik personelin 2003 yılından 2023 yılına görece maaş artışlarının diğer unvandakilere göre daha az olduğu; reel maaş artışlarında ve maaş artış oranlarında da akademik personelin diğer unvandakilere göre görece düşüklüğü tespit edilmiştir. Dolayısıyla hem tespit edilen hak kayıplarının telafisi hem de akademik alanda personelin ihtiyaçlarını karşılaması ve aynı zamanda akademik faaliyetlerde bulunarak ülkenin ekonomik ve toplumsal kalkınmasına katkıda bulunmaları için akademisyen maaşlarının yeniden güncellenerek yükseltilmesi gerekmektedir.

Akademisyenlik mesleğinde deneyim ve kıdem arttıkça maaş artışları da daha fazla olmalıdır.

- ✔ Dünyada maaş verilerine bakıldığında akademisyenlik mesleğinde deneyimin önemli bir kriter olduğu görülmektedir. Almanya'da, Amerika'da, İngiltere'de ve Fransa'da akademik personelin sahip olduğu deneyim üzerinden maaşları da değişmektedir. Türkiye'de unvanlar içerisinde kıdemler arasındaki maaş farklılıklarının diğer ülkelere göre az olduğu görülmektedir. Bu nedenle Türkiye'de de akademisyenlik mesleğini icra edenlerin deneyim esaslı maaşlarının yeniden düzenlenmesi ve iyileştirilmesi gerekmektedir.

*Akademisyenlerin
başlangıç maaşları artırılarak
akademisyenlik mesleği
cazip hale getirilmelidir.*

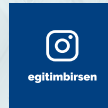
- ✔ 2022 yılında araştırma görevlisi ve öğretim görevlisi sayılarına bakıldığında, araştırma görevlisi sayısının 2013 yılındaki sayıya gerilediği, öğretim görevlisinin de 2019 yılı sayısına gerilediği görülmektedir. Akademik süreçte akademisyenliğin başlangıcı olarak görülen özellikle araştırma görevlisi kadrosunda yaşanan bu düşüşün sebepleri araştırılmalı ve Türkiye Yüzyılı vizyonu kapsamında akademik alandaki genişlemenin devam etmesi için gerekli çalışmalar yapılmalıdır. Buna ilaveten akademisyenlerin başlangıç maaşlarının artırılarak akademisyenliğin cazip kılınması gerekmektedir.

RAPORUMUZA
QR KODLA
ULAŞABİLİRSİNİZ

EĞİTİM-BİR-SEN (EĞİTİMCİLER BİRLİĞİ SENDİKASI) GENEL MERKEZİ

www.ebs.org.tr